

Міністерство культури та інформаційної політики України
Закарпатська академія мистецтв
Кафедра декоративно-прикладного мистецтва

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчальної роботи
Бокшан А.М.

"19" вересня 2020 року

СИЛЛАБУС

ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Освітній ступінь	Бакалавр
Спеціальність/ Освітня програма	022 Дизайн / ОПП «Графічний дизайн», «Дизайн середовища» 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація / ОПП «Декоративно-прикладне мистецтво», «Образотворче мистецтво»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Рік викладання / семестр	2020-2021 / III семестр
Обсяг дисципліни (кредити/години)	3 ЄКТС / 90 годин з них: лекції – 22 год. практичні заняття – 6 год. самостійна робота – 62 год.
Мова викладання	Українська
Форма контролю	Залік
Викладач	Іваньо Юрій Юрійович, кандидат педагогічних наук
e-mail	ivanio.yurizam@gmail.com
Інформація про консультації	Очне / Онлайн (за потреби)

АНОТАЦІЯ

Мета навчальної дисципліни. «Охорона праці та безпека життєдіяльності» - нормативна дисципліна, яка вивчається у вищих закладах з метою формування у майбутніх фахівців знань щодо стану і проблем охорони праці у галузі відповідно до напрямку їх підготовки, складових і функціонування системи управління охороною праці та шляхів, методів і засобів забезпечення умов виробничого середовища і безпеки праці в галузі згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами, теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців щодо створення безпечних умов діяльності і життя, опанування принципів гармонійного розвитку особистості і сталого розвитку суспільства.

Завдання навчальної дисципліни. Програма розроблена з урахуванням того, що студенти вищих закладів освіти, відповідно до наказу Міносвіти № 420 від 02.12.1998 р. та освітньо-професійних програм підготовки, при реалізації робочих навчальних планів освітнього ступеня бакалавр вивчають загальні питання безпеки людини в умовах її життя і діяльності в побуті, громадських місцях, на виробництві тощо, а також окремі питання охорони праці в курсах загально-технічних і професійних дисциплін за обраною спеціальністю.

Завданням безпеки життєдіяльності є виявлення умов позитивного та негативного впливу на життєдіяльність та здоров'я людини зовнішніх та внутрішніх факторів, обґрунтування оптимальних умов та принципів життя.

Безпека життєдіяльності використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук, зокрема: філософії, біології, фізики, хімії, психології, соціології, екології, економіки, менеджменту і тісно пов'язана з практичною діяльністю людини. Тому при вивченні дисципліни студентам необхідні знання з біології, фізики, хімії, екології, психології, валеології, філософії, соціології, правознавства тощо. Дисципліна "Охорона праці та безпека життєдіяльності" має світоглядно-професійний характер.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- характеристики зовнішніх та внутрішніх негативних факторів;
- вплив психофізіологічних особливостей людини на формування її безпеки;
- класифікацію і нормування шкідливих та небезпечних факторів, що негативно впливають на здоров'я людини; методи виявлення шкідливих та небезпечних факторів;
- законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності людини;
- основні принципи колективної безпеки;
- принципи гармонійного розвитку людини та сталого розвитку людства.

вміти:

- аналізувати та оцінювати небезпечні ситуації;
- оцінити середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу;
- самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів у разі виникнення екстремальних ситуацій; забезпечити особисту безпеку в екстремальних ситуаціях; розробляти і

впроваджувати систему заходів, спрямованих на збереження здоров'я людини та її гармонійний розвиток; — визначити психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки;

– оцінювати негативні фактори середовища перебування та визначати шляхи усунення їх дії на людину;

– надати першу медичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим;

– визначити вимоги законодавчих актів у межах особистої та колективної відповідальності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Основні питання охорони праці

Тема 2. Правові та організаційні питання

Тема 3. Державне управління та організація питання

Тема 4. Оцінка стану ОП та пільги і компенсація за несприятливі умови праці

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Тема 2. Концепція допустимого ризику. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності

Тема 3. Фізіологічні чинники забезпечення безпеки людини

Тема 4. Психологічні та соціальні основи забезпечення безпеки людини

Тема 5. Роль сприйняття в оцінці небезпек

Тема 6. Середовище життєдіяльності людини

Тема 7. Негативні фактори середовища життєдіяльності

Змістовий модуль 3.

Тема 1. Методи та засоби забезпечення безпеки

Тема 2. Системи формування здоров'я

Тема 3. Безпека харчування

Тема 4. Безпека в умовах кримінальної злочинності та тероризму

Тема 5. Корпоративна безпека

Тема 6. Невідкладна допомога при нещасних випадках

Тема 7. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1.			
Змістовий модуль 1.			
Тема 1. Основні питання охорони праці	2		
Тема 2. Правові та організаційні питання	1		
Тема 3. Державне управління та організація охорони праці	1		8
Тема 4. Оцінка стану ОП та пільги і компенсація за несприятливі умови праці	2	1	
Разом за змістовим модулем 1	6	1	8
Змістовий модуль 2.			
Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	2		
Тема 2. Концепція допустимого ризику. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності	1		8
Тема 3. Фізіологічні чинники забезпечення безпеки людини	1		
Тема 4. Психологічні та соціальні основи забезпечення безпеки людини	1		6
Тема 5. Роль сприйняття в оцінці небезпек	1		8
Тема 6. Середовище життєдіяльності людини	1		6
Тема 7. Негативні фактори середовища життєдіяльності	1	1	
Разом за змістовим модулем 2	8	1	28
Змістовий модуль 3.			
Тема 1. Методи та засоби забезпечення безпеки	1		8
Тема 2. Системи формування здоров'я	1		6
Тема 3. Безпека харчування	1		
Тема 4. Безпека в умовах кримінальної злочинності та тероризму	1		
Тема 5. Корпоративна безпека	1		6
Тема 6. Невідкладна допомога при нещасних випадках	2		
Тема 7. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності	1	2	6
Разом за змістовим модулем 3	8	2	26
Підсумковий контроль	-	2	-
Усього	22	6	62

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Державне управління та організація охорони праці	8
2	Роль сприйняття в оцінці небезпек	8
3	Методи та засоби забезпечення безпеки	8
4	Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності	6
5	Корпоративна безпека	6
6	Системи формування здоров'я	6
7	Середовище життєдіяльності людини	6
8	Концепція допустимого ризику. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності	8
9	Психологічні та соціальні основи забезпечення безпеки людини	6
	Разом	62

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ СТУДЕНТІВ

1. Основні питання охорони праці
2. Правові та організаційні питання
3. Державне управління та організація охорони праці
4. Оцінка стану ОП та пільги і компенсація за несприятливі умови праці
5. Основні поняття та визначення БЖД. Небезпечні, шкідливі, уражаючі, нейтральні та необхідні фактори
6. Ризик. Індивідуальний та соціальний ризик. Концепція ризику.
7. Внутрішній і зовнішній вплив на організм людини
8. Світогляд і мораль людини як визначальні фактори особистої безпеки
9. Класифікація негативних факторів середовища життєдіяльності та їх характеристика. Гранично допустимий рівень фактора
10. Методи та засоби забезпечення безпеки. Типові моделі ситуацій з недопустимим рівнем ризику
11. Роль своєчасно наданої та правильно проведеної першої медичної допомоги в урятуванні життя і здоров'я потерпілого. Візуальна діагностика стану потерпілого

КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Домінуючою метою навчання при викладанні теоретичної дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» є лекції. На заняттях передбачено ознайомлення студентів з основними питаннями охорони праці та визначення безпеки життєдіяльності. Велика увага приділяється ілюстративному матеріалу та додатковій літературі.

Поточний контроль знань студентів – це оцінювання навчальних досягнень протягом навчального семестру усіх видів аудиторної роботи. Поточний контроль здійснюється у вигляді опитування студентів та тестових завдань.

Підсумковий контроль знань студентів (залік) проводиться після завершення усіх видів навчальної роботи з відповідних змістовних модулів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання аудиторної роботи: повнота розкриття питань; логіка викладання, культура мови; емоційність та переконаність; використання літератури; уміння робити порівняння, висновки; вміння самостійно готувати матеріал; інше.

Критерії підсумкового оцінювання знань студента:

- 90-100 балів – за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явами, які вивчаються, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні відомості під час виконання тестових завдань;
- 82-89 балів – за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні відомості під час виконання тестових завдань;
- 74-81 балів – за міцні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні відомості під час виконання тестових завдань;
- 64-73 балів – за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних відомостей під час виконання тестових завдань;
- 60-63 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, невміння застосовувати теоретичні відомості під час виконання тестових завдань;
- 00-59 балів – за незнання навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання; невміння орієнтуватися під час виконання тестових завдань; незнання основних фундаментальних положень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Європейська шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. "Типове положення про службу охорони праці". Наказ Державного Комітету України по нагляду за охороною праці від 3.08.1993р. №73, Зареєстров. в Мінюсті України 30.09.1993р. за №140. (В. Вакуленко "Законодавство України про працю" (Збірник нормативних актів. Книга 3, Київ, вид. "Істина", 1999, с.70).
2. "Про обов'язковий медичний огляд дітей та підлітків, зайнятих на борту суден". - Конвенція МОП №16 (1921р.). - (Міжнародне законодавство про охорону праці: Конвенції та рекомендації МОП у 3-х т. — Т-2 - К., 1997.-с.107). "Про медичний огляд моряків" Конвенція МОП №73 (1946р.) (Міжнародне законодавство про охорону праці: Конвенції та рекомендації МОП у 3-х т.- Т-2 -К., 1997.-С.109).
3. "Про медичний огляд рибалок". Конвенція МОП №113 (1953р.) (Міжнародне законодавство про охорону праці: Конвенції та рекомендації МОП у 3-х т. - Т-2 — К., 1997.- сі 12); (Вакуленко "Законодавство України про працю" (Збірник нормативних актів у 3-х книгах. Книга 3, Київ, вид. "Істина", 1999, с.150-153).
4. "Про медичний огляд дітей та підлітків з метою виявлення їхньої придатності до праці на непромислових роботах". Конвенція МОП №78 (1946р.) Ратифікована Указом Президії Верховної Ради УРСР від 11.08.1959р. (ВВР УРСР, 1956, №7, ст.123); (Вакуленко "Законодавство України про працю" (Збірник нормативних актів у 3-х книгах. Книга 3, Київ, вид. "Істина", 1999, с.153-156).
5. "Про медичний огляд молодих людей з метою визначення їхньої придатності до праці на підземних роботах в шахтах і копальнях".- Конвенція МОП №124 (1965р.), Ратифікована Указом Президії Верховної Ради УРСР від 4.02.1970р. . (ВВР УРСР, 1970, №7, с.47); (Вакуленко "Законодавство України про працю" (Збірник нормативних актів у 3-х книгах. Книга 3, Київ, вид. "Істина", 1999, с.156-158).
6. Конституція України. Основний закон. - К., 1996.
7. Про адміністративні порушення: Закон України. - К., 1993.
8. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1994.-№27.
9. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. - К., 1998.
10. Про охорону здоров'я: Закон України. - К., 1992.
11. Про охорону праці: Закон України. - К., 1992.
12. Про пожежну безпеку: Закон України.- К., 1993.
13. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р.-К., 1993.
14. Бедрій Я.І., Боярська В.М., Голубев А.К. та ін. Безпека життєдіяльності: Посіб. для студ. техн. вузів. - Л., 1997. - 275 с.
15. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. З.А. Арустамова. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: Изд. дом "Даш-ков и К", 2000. - 678 с.
16. Безпека життєдіяльності. /Є.П. Желібо, Н. М. Заверуха, В.В. Зацарний. За ред. Є.П. Желібо: Навч. посібник. - Львів: Новий Світ-2000, 2001.-320 с.

17. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / За ред. М. Назарука. - Львів: За вільну Україну, 1997. - 275 с.
18. Боков В.А., Луцик А.В. Основи екологічної безпеки: Учеб. пособие. - Симферополь: СОНАТ, 1998. - 224 с.
19. Джигирей В. С., Жидецький . Безпека життєдіяльності. - Львів: - Афіша, 1999.-254 с.

Допоміжна

1. Бизнес и безопасность: Журнал. - К.: Шанс.
2. Домарецький В.А., Златев Т.П. Екологія харчових продуктів. - К.: Урожай, 1993.-192 с.
3. Заплатинський В. М. Безпека життєдіяльності: Опорний конспект лекцій. - К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1999. - 207 с.
4. Заплатинський В. М. Основи кримінологічної безпеки сучасного бізнесу: Навч. посіб. для вузів. - К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2000.-141 с.
5. Зубик В.Б. Экономическая безопасность предприятия. - Мн., 1998.-391 с.
6. Котик М.А. Психология и безопасность. - Таллин: Валгус, 1987. Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці: Навч. посіб. -К.:КНБУ, 2000.-232 с.
7. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини. - Львів: Львівський банківський коледж, 1998. - 192 с.
8. Літвак С. М, Михайлюк В. О. Безпека життєдіяльності. Навч.посібник. — Миколаїв: ТОВ "Компанія ВІД", 2001. - 230 с.
9. Назаров А.К. Теоретические основы безопасности жизнедеятельности: Учеб. пособие. - Курган: Изд-во КМИ, 1993. - 120 с.
10. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. - Суми: Університет, книга, 1999. - 301 с.
11. Радиактивніе загрязнення и их измерения / М.Т. Максимов, Г.О. Оджагов: Учеб. пособие. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Энергоатомиздат, 1989. - 304 с.
12. Руководство по обеспечению безопасности личности и предпринимательства: Практ. пособие. - М.: Виком, 1996. — 223 с.
13. Смоляр В. І. Харчування в умовах радіонуклідного забруднення-К.: Здоров'я: Укр. червоний хрест, 1991. - 32 с.
14. Стрий Л. А. Безопасность жизнедеятельности: Учеб. пособие /Под ред. В.Г. Небабина. - Одесса: ОИУМ, 1997. - 52 с.
15. Царфис П.Г. Действие природных факторов на человека. - М.:Наука, 1982.-193 с.
16. Черноушек М. Психология жизненной среды. - М.: 1989. - 174 с.
17. Швидка медична допомога: Навч. посіб. / Л.П. Чепкий, О.Ф. Возі-анов, О.Й. Грицюк та ін.; За ред. Б.Г. Ананасенка, Л.П. Чепкого. -К.:Вицашк., 1998.-311 с.
18. Ярошевська В.М., Ярошевський М.М., Москальов І.В. Безпека життєдіяльності. - К.: НМЦ, 1997. - 292 с.